

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ

Свінцева К.Ю., здоб. ОС «магістр»

Науковий керівник – канд. екон. наук, проф. Л.М. Янчева
Державний біотехнологічний університет

Облікова політика комерційної організації є незамінним інструментом управління господарською діяльністю. Вона дозволяє сформуванню системи бухгалтерського обліку економічного суб'єкта, проаналізувати і змодельовати обліковий процес, закріпивши оптимальні способи ведення бухгалтерського обліку, що співпадає зі стратегією розвитку організації, незалежно від сфери її діяльності. Особливу актуальність представляє формування облікової політики в умовах триваючого реформування вітчизняних положень по бухгалтерському обліку в напрямку їхнього зближення з МСФЗ [1, с. 334].

Термін «облікова політика» (англ. – «accounting policies») офіційно був введений у міжнародну облікову практику в 1973 році з прийняттям МСБО 1 «Розкриття облікової політики» та МСБО 5 «Інформація, яка підлягає розкриттю у фінансових звітах». З 1997 року чинний новий МСБО 1 «Подання фінансових звітів», виданий на базі попередніх двох стандартів, в якому містяться вимоги до порядку розкриття інформації в облікових політиках [2, с. 2]. Поняття облікової політики в Україні з'явилося значно пізніше, ніж в зарубіжних країнах, лише в 1999 році з прийняттям Закону «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Відповідно до НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» облікова політика це - сукупність принципів, методів і процедур, які використовуються підприємством для ведення бухгалтерського обліку, складання та подання фінансової звітності.

В даний час існує широкий спектр визначень та роз'яснень поняття «облікова політика», що вказує на науковий та практичний інтерес до теми. В той же час, аналіз визначень облікової політики показав, що у теоретичному рівні у різних джерелах немає однозначності у трактуванні поняття «облікова політика». У сучасній економічній літературі та нормативних документах з бухгалтерського обліку переважає визначення облікової політики як сукупності методів обліку.

Погляди вчених щодо сутності облікової політики можна поділити на декілька груп. Перша група вчених загострюють увагу на

ролі облікової політики в підготовці бухгалтерської (фінансової) звітності і бачать у ній, насамперед, сукупність конкретних принципів, основ, умов і правил, прийнятих організаціями для підготовки і представлення бухгалтерської (фінансової) звітності. Такий підхід, на наш погляд, ближче усього до розуміння МСФЗ. На відміну від української практики, міжнародні стандарти оперують цим поняттям стосовно до бухгалтерського (фінансової) звітності, а не до бухгалтерського обліку в цілому. МСФЗ 8 «Облікова політика, зміни в бухгалтерських розрахунках і помилки» не містить вимог по розкриттю облікової політики. Це питання регулює МСФЗ 1 «Представлення фінансової звітності». Підхід до формування облікової політики компанії, сформульований у МСФЗ 1, націлений на забезпечення відповідності фінансової звітності стандартам» [1, с.335].

Друга група авторів розглядають облікову політику як дворівневе поняття: загальнонаціональна облікова політика й облікова політика організації. Ця точка зору одержує усе більше визнання. Саме держава визначає загальні правила і принципи обліку економічних суб'єктів, що вибирають між законодавчо припустимими альтернативними варіантами.

Третя група авторів вважають, що облікова політика - це усього лише засіб забезпечити легальними способами бажану величину прибутку. У даному випадку мотивом при виборі способу ведення бухгалтерського обліку для організацій є мінімізація податкових платежів.

Погоджуючись переважно з визначеннями облікової політики провідних економістів, спробуємо сформулювати таке визначення: облікова політика – це способи ведення обліку, спрямовані на досягнення ефективності стратегії організації, та їх вплив на податкові зобов'язання, показники зовнішньої та внутрішньої звітності.

Виходячи із складових компонентів облікової системи, на нашу думку, необхідно виділяти облікову політику з метою бухгалтерського обліку, що регулюється законодавством з бухгалтерського обліку; облікову політику для цілей податкового обліку, що регламентується законодавством щодо податкового обліку; облікову політику для цілей управлінського обліку, що визначається потребами керівництва та внутрішніми нормативними документами суб'єктів господарювання.

Облікова політика має велике значення як для самого підприємства, але й контролюючих органів, особливо податкових служб, аудиторів, різних користувачів фінансової звітності підприємства. Тому її формування доцільно здійснювати у зв'язку з

податковим плануванням, яке дозволить оптимізувати податковий тягар підприємства.

Для обґрунтування вибору облікової політики доцільно використовувати як облікові, а й позаоблікові дані. Термін «позаоблікові дані» означає лише те, що ці відомості отримують, накопичують та обробляють поза рамками інформаційної системи бухгалтерського обліку. До них можуть бути віднесені інформаційні дані, які отримують служби маркетингу та логістики, а також відомості, взяті із засобів масової інформації. Численні позаоблікові відомості є тим необхідним аналітичним матеріалом, який дозволяє з певним ступенем достовірності оцінити ринкову кон'юнктуру та зовнішнє середовище підприємства. На основі маркетингового інформаційного забезпечення реалізуються такі функції фінансового маркетингу, як аналіз ринкової кон'юнктури та динаміки ціноутворення, аналіз тенденції зміни ємності різних сегментів ринку, аналіз ефективності та напрямків розвитку систем збуту, аналіз прибутковості різних видів продукції та напрямів їх удосконалення, аналіз конкурентоспроможності продукції та підприємства.

Оцінка та інтерпретація даних обліку та звітності, а також додаткових інформаційних даних є основою інформаційного забезпечення процесу вибору оптимальної облікової політики кожного конкретного підприємства.

Суттєвим компонентом обліково-аналітичного забезпечення вибору облікової політики підприємства, на нашу думку, є технічні та програмні засоби з використанням комп'ютерної техніки. Вони забезпечують своєчасний збір та обробку інформаційних даних, дозволяють здійснювати у комп'ютерному режимі моделювання фінансово-господарської діяльності організації та вибору її облікової політики з використанням різноманітних сценаріїв розвитку.

Інформаційні джерела

1. Акімова Н.С., Янчева Л.М. Облікова політика підприємства: економічна сутність та механізм реалізації. *Economics and Management: Challenges and Perspectives: Collection of scientific articles*. «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education. Vienna. 2015. P. 334-342.

2. Акімова Н.С., Наумова Т.А. Механізм формування облікової політики на основі інформаційної платформи МСФЗ. *Gesellschaftsrechtliche Transformationen von wirtschaftlichen Systemen in den Zeiten der Neo-Industrialisierung*. Collective monograph. Verlag SWG imex GmbH Nürnberg.